

VALMIERAS KĪMĪKIS

VALMIERAS STIKLA SKIEDRAS RŪPNICAS IZDEVUMS

Iznāk kopā 1979. g. 25. oktobra

CETURTDIEN, 1992. gada 23. aprīlis

Nr. 15 (590)

MEKLĒJAM ALTERNATĪVAS

Sarežģītā situācija produkcijas ražošanā, ko izraisa materiālu, izejvielu, kurināmā trūkums, traucējumi materiālu tehniskajā apgādē izvērta nepieciešamību nopietni darboties, meklējot jaunus, alternatīvus risinājumus. Par to, ko dara rūpnīcas pamatražošanas cehos, stāsta galvenais inženieris **Andris Brutāns**.

— Katrā tehnoloģiskajā pārejā ir savas problēmas, kas prasa risinājumu gan ceha, gan arī rūpnīcas speciālistu spēkiem. Piemēram, 1. cehā viena no asākajām problēmām ir mazāks trūkums. Tāpēc te izstrādāti alternatīvi varianti, stikla kausēšanā izmantot mazākus kaolini. Tas ir jādara, lai saglabātu krāsu darbības normālu režīmu. Sākam izmantot arī erklodzi, ko piegādā no 2. ceha jaunās stikla šķiedras atgāji pārkausesšanas krāsās. Izmantojot alternatīvus variantus, ir izdevies nostabilizēt lodīšu ražošanu, 1. un 2. vannas krāsnijs strādājot ar pilnu jaudu. Protams, ka visi šie pasākumi prasa laiku, spēkus, zināšanas.

2. cehā intensīvāk sāk strādāt pie uztinamo aparātu HAC-5 montāžas un apgūšanas. Šajā cehā līdz darba kondīcijai novestas divas vācu gristes mašīnas. Sogad cehā sācis darboties paplašinātās gristes iecirknis, taču te vēl jāpabeidz žāvēšanas kameras un telpas produkcijas iesaiņošanai.

4. cehā saduramies ar cenu problēmu: mūsu izstrādājumi ir salīdzinoši dārgi, tāpēc jāstrādā pie to struk-

tūras optimizācijas, samazinot šķiedras ietilpību. Līdz ar to kļūs iespējams samazināt arī produkcijas cenas. Piemēram, materiālu NP-750 vietā sāks ražot materiālu NP-650. Izstrādātas arī atvieglotas struktūras sistēmas, ko Kalcinciā izmanto ruļona stiklplastu ražošanai. Ir jauni priekšlikumi 400 gramu konstrukcijas audumam. Šis darbs jāturpina kopā ar produkcijas patērētājiem.

5. cehā. Tehniskajai daļai kopīgi ar 5. cehu jādarbojas jaunu stiklplasta izstrādājumu sagatavošanā. Tos veidojot, būtu jāizmanto esošie formēšanas galdī. Tiek strādāts pie vairākiem izstrādājumiem no stiklplasta, kurus varētu realizēt plašam patēriņam.

6. cehā ir problēmas gan ar patērētājiem, gan ar sārmu stiklu, kuru Sudogdas rūpnīcā vairs neražo. Pagaidām cehs strādā ar uzkrātajam rezervēm. Viens alternatīvais variants — jāgatavo iekārta gristes audumu apretēšanai ar GVS-9 (silikonis, kas veido ķīmisko saiti stiklam ar sveķiem stiklplasta izstrādājumiem).

7. cehā tiek montēta iekārta NP materiāla piesūcināšanai ar lateksiem. To pieprasa ogļrūči. Šo sortimentu šonedēļ izņemīs uz 5. ceha piesūcināmās līnijas. Kad izmēģinājumi būs sekmīgi beigušies, šo materiālu ražos gan 7., gan arī 5. cehā.

Galvenā inženiera stāstījumu pierakstīja **HERMANIS HERCBERGS**

PROBLĒMU NETRŪKST

Mūsu korespondents tikās ar realizācijas daļas priekšnieci **Nīnu Petrovu** un lūdza viņu pastāstīt par problēmām, kas rodas produkcijas realizēšanā.

— Problēmu netrūkst. Un tās rodas arvien no jauna. Piemēram šodien (saruna notika 20. aprīlī) vien esam saņēmuši vairākus atteikumus no mūsu produkcijas saņēmējiem. Iemesli vairāki: produkcijas sadardzinašana; konversija, kuras rezultātā mainās attiecīgo rūpnīcu ražošanas programma, kurā mūsu audumiem, lentali un citiem izstrādājumiem vairs vietas nav. Tas nozīmē, ka jāmeklē citi patērētāji vai arī jāizmaina izstrādājumu sortiments.

Mēsī realizējam produkciju apmēram par 80—90 miljoniem rubļu, patērētāji pamatā ir līdzsinejie. Taču ir problēmas ar naudas ienākšānu. Uz šodienā par realizēto produkciju rūpnīcas reģina nav ieskaitīti apmēram 120 miljoni rubļu. Te vajinājami gan dažādu produkcijas saņēmēji, bet visvairāk gan

banku darbinieki, kas joprojām darbojas ļoti neoperatīvi.

— **Kā ar transportu?**

— Arī te sāk rasties problēmas. No gada sākuma viss ritēja samērā gludi — bija vagoni, bija konteineri. Bet tagad caur Valmieru kursē arvien mazāk dzelzceļa sastāvu — man pa sava kabineta lodei tas ļoti labi redzams un dzirdams. Līdz ar to, ka ienāk mazāk preču gan no Latvijas, gan arī no Krievijas un citu NVS valstu uzņēmumiem, sāk pietrūkst konteineru. Tas nozīmē, ka var rasties grūtības produkcijas nosūtīšanā.

— **Vai cehi nekavē produkcijas piegādes līgumsaistību izpildi?**

— Nevarētu teikt. No cehiem produkcija noliktavās ienāk normāli. Ražošana tagad rit labāk nekā gada sākumā. Sak ļūst izmaiņas cilvēku psiholoģijā. Cilvēki cenšas labāk strādāt, jo jūt konkurenci — sāk izpauzties bezdarba simptomi un katrs zina, ka nu jau vairs nebus iespējams tik ātri atrast citu darbu. Problēmas joprojām ir ar

izejmateriāliem. Te trūkst viena, te otra, arī krājumi dažiem materiāliem un izejvielām ir ļoti niecīgi — reizēm pat dažām nedēļām vai pat dienām. Jāizteic atzīnība rūpnīcas komercdienesta darbiniekiem, kuri dara visu, lai trūkstos materiālus sagādātu.

— **Vai kontakti ar Rietumiem un Austrumeiropas valstīm arī paplašinās?**

— Neko jaunu teikt te nevaru. Tapat kā līdz šim eksportējam stikla lodītes uz Čehoslovākijas pilstētām Trnavu un Litomišu, bet rovingu uz Itāliju, Rietumu tirgū mums iekļūt ir grūti, jo tur stikla šķiedras materiālu ir gana, bez tam tur šajā nozarē ir modernāka tehnoloģija, līdz ar to arī kvalitāte attiecīgi augstāka. Protams, tiek meklētas jaunas eksporta iespējas, jauni kontakti, taču tas ir ilgstošs darbs, kas saistīts ar jau minētajām problēmām.

Sarunu pierakstīja **HERMANIS HERCBERGS**

Draugi grib palīdzēt

Otrdienas operatīvajā sanāksmē līdztekus kārtējam ražošanas un materiālu tehniskās apgādes problēmām tika pārrunāti arī rūpnīcas vadošo darbinieku komandējumu iespaidi un rezultāti. Par komandējumu uz nozares institūtu Krjukovā klātesošos informēja **Andris Brutāns** un **Andrejs Grasis** (sarunu ar viņiem publicējam šajā lappusē).

Rūpnīcas direktors **Inārs Polaks** informēja par savu komandējumu uz Tveru, kur notika stikla šķiedras ražošanas uzņēmumu direktoru padomes sēde. Vispirms tās dalībnieki iepazīs ar Tveras stiklplastu un stikla šķiedras rūpnīcu. Tur ir vairāki tehnoloģiskā ražošanas rakstura jaunumi, kas var interesēt galvenokārt speciālistus. Kā jau agrāk esam informējuši mūsu lasītājus, Tveras rūpnīca lielu un pastāvīga vēriba tiek veltīta uzņēmuma un tās teritorijas labiekārtošanai un apzaļumošanai, regulāri notiek sportības mēneši. Arī šī komandējuma laikā varēju parliecināties, sacīja direktors, ka tverieši patiešām rūpējas par tīrību un apzaļumošanu. Teritorijā tur valda daudz lielāka kārtība nekā pie mums, arī cehi ir kļuvuši tīrāki. Mums tur ir, ko mācīties.

Runājot par direktoru padomes sēdi, direktors uzsvēra, ka tur liela vēriba tika veltīta materiālu tehniskās apgādes, ražošanas, enerģētisko resursu un citām problēmām, kas nodarbina arī mūs. I. Polaks uzsvēra, ka Krievijas un citu valstu pārstāvi izrādīja lielu interesi par mūsu rūpnīcu un izeica gatavību mums visādā veidā (protams, iespēju robežās) palīdzēt. Atmosfera pret mums patiešām bija ļoti labvēlīga, to nevarēja saduļņot nekādi politiskie apsvērumi.

Sadarbība ar institūtu turpinās

No komandējuma uz nozares institūtu Krjukovā (Krievija) atgriezušies galvenais inženieris **Andris Brutāns** un nepārtrauktās stikla šķiedras ražošanas ceha priekšnieks **Andrejs Grasis**. Mūsu korespondents tikās ar **Grasa kungu** un lūdza viņu informēt lasītājus, ko minētais komandējums devīši tieši viņa vadītajam ceham.

— Viens no galvenajiem mūsu komandējuma mērķiem bija sarunas ar institūta vadību un speciālistiem par dārgmetāla stikla kausējamu trauku pārkausesānu, lai tos varētu atkārtoti izmantot. Līdz šim ligumā bija paredzēts pārkauset 79 traukus, tagad panākta vienošanās par vēl 110 stikla kausējamu trauku pārkausesānu. Tas mums ir ļoti svarīgi, jo ļautājums par dārgmetāla piegādi joprojām nav atrisināts, to var izlemt tikai valdību līmenī. 20 pārkausēto trauku jau esam saņēmuši. Sadarbība ar institūtu mums ir ļoti normāla, licence par lietoto dārgmetāla sūtīšanai pārkausesānai uz Krjukovu mums arī ir. Ir problēma ar pārsūtīšanas izdevumiem, jo sakarņieku pakalpojumi ir ļoti dārgi — viena trauka pārsūtīšana izmaksā ap 5 tūkstošiem rubļu...

Komandējuma laikā institūta runājām arī par citiem jautājumiem. Institūta darbinieki piedāvā mums palīdzību vairākos virzienos. Piemēram, palīdzību Vācijā ražoto rovinga mašīnu izmantošanā, stikla šķiedras sasmalcināšanas mašīnu iegādē utt. Tikāmies arī ar vācu inženierfirmas pārstāvi. Viņš mums piedāvāja jauninājumus stikla šķiedras ražošanas tehnoloģijas uzlabošanā, kā arī palīdzību mūsu produkcijas noietā līgus meklēšanā Rietumu pasaulē.

Kopumā varu teikt, ka komandējums bija lietderīgs. — **Graša kungs, jūsu vadītajā cehā ir vairāki jauninājumi. Viens no tiem — jaunā erklozes krāsns stikla šķiedras atgāji pārkausesānai. Kā veicas ar tās apgūšanu?** — Jā, šī krāsns ir iekurta, bet vēl turpinās tās piestrāde un apgūšanas periods. Dodam arī pirmo produkciju, apmēram 4—4,5 tonnas erklozes dieknakti. To regulāri sūtām uz stikla lodīšu ražošanas cehu. Taču te vēl jāpadara vairāki darbi, lai varētu runāt par šī objekta pilnīgu pabeigšanu. Galvenais — jāpilnveido ventilācija, jāveic vairāki citi pasākumi darba apstākļu pilnveidošanai. Tikai tad varesim sacīt, ka viss ir kārtībā.

Esam arī paši ieinteresēti, lai palistu jauno krāsni ar pilnu jaudu, jo mēs ceram, ka līdz ar to varesim saņemt arī vēl labākas kvalitātes lodītes.

— **Un kā ar rovinga iecirkni?** — Tas jau darbojas, taču arī te vēl šīs tas ir jāpabeic. Vēl top arī rovinga žāvēšanas kamera. Ta ir sevišķi nepieciešama eksporta produkcijai.

— **Kāds vispārējais stāvoklis cehā?**

— Patlaban par darbas spēku sūdzēties nevaru. Galvenais jau ir izejvielu un sevišķi dārgmetāla ļautājums, kā arī no 1. ceha saņemto lodīšu kvalitāte. Par to gan sūdzēties nevaram. Ir jāstrādā!

Par citiem jautājumiem, kas tika risināti Krjukovā, pastāstīja galvenais inženieris **Brutāns kungs**:

— **Bijām arī institūta stiklplastu laboratorijā. Tur saskaņā ar noslēgto līgumu tiek veikti darbi tenisa raketu sortimenta paplašināšanai un raketu konstrukcijas uzlabošanai. Laboratorijas speciālisti izstrādā mums jaunu modernu raketu konstrukciju, kā arī organizē presformas un preses izgatavošanu. Tiek pārstrādāta raketes «Valmiera-4» presforma mūsdienīgajam platajam profilam. Presformu raketē «Valmiera-1» pārveido bērnu tenisa raketu izgatavošanai pēc viņu rīcekļiem. Izstrādātas un izgatavotas presformas raketu protektoriem un bampieriem, kā arī vibrostopam. Paredzams, ka maijā institūta laboratorijas speciālisti atrauks pie mums ar visām jaunajām izstrādādām.**

Diegu izstrādes laboratorijā vieinājāms par jaunu stikla kausējamo trauku montāžas tehnoloģijas ieviešanu, iepazīnāms ar priekšlikumiem par šo trauku jaunajām konstrukcijām.

Tikāmies arī ar vienstadījas stikla šķiedras krāsns projektētājiem, jo noris darbs atsevišķu šīs ietaises mezglu pasūtīšanai NVS rūpnīcās.

HERMANIS HERCBERGS

LABA PERSPEKTĪVA

Marla beigās informējām mūsu lasītājus par 7. cehā veicamajiem darbiem, kas iekļauti rūpnīcas organizatoriskā tehniskā pasākumu plānā. Viens no punktiem ir no Rigas elektrotehniskās rūpnīcas (RER) saņemtas līnijas uzstādīšanas un piestrādes projekta izstrādāšana. Mūsu korespondents griezās pie tehniskās daļas priekšnieka **Andra Staņeviča** ar lūgumu pastāstīt, kādiem nolūkiem paredzēta šī līnija un kā veicas planotie darbi.

— Stāstījums par šo darbu jā sāk ar to, ka 1991. gada mūsu rūpnīcas pārstāvi apmeklēja RER, kur tolaik atradās Vissavienības elektroizolācijas materiālu zinātniskās pētniecības institūta Latvijas filiāle. Eksperimentālajiem darbiem institūts izmantoja nestandarta vertikālo divkameru līniju galvenokārt folģēto dielektriku piesūcināšanai. Sakarā ar minētās līnijas nomaņu institūta darbinieki mums ierosināja izskatīt ļautāju-

mu par tās iegādi. Tā bija universāla ar plašām tehniskām iespējām temperatūras un ātruma ziņā. Mūsu rūpnīcas speciālisti konsultējās ar vienu no Sanktpēterburgas institūtiem un nolēma pārbaudīt līniju darbā prepregā ražošanā. Eksperiments notika, izmantojot mūsu audumu un Sanktpēterburgas institūta pēģādātās saistvielas. Eksperimentam beidzoties, tika sastādīts akts, kurā teikts, ka pieļaujama līnijas izmantošana prepregā ražošanā. Noslēdza līgumu, līniju demontēja.

Kā otru etapu var atzīmēt sekojošo. Bija kļuvis zināms, ka

Maskavas ogļrūpniecības institūta «Prometejs» pārstāvi izstrādāja materiālu, ko pēc piesūcināšanas izmanto ogļu ieguves rūpniecībā (Šahtu nozogojumiem). Līdz ar to radās doma ne tikai pašiem ražot neausto materiālu NP-750, bet arī veikt tā piesūcināšanu ar jaunās līnijas palīdzību. Galīgajā variantā tika nolēmts līniju uzstādīt 7. cehā, kur paredzēts piesūcināt neausto materiālu turpmākajai termoapstrādei.

— **Tā ir priekšvēsture. Bet kas mums ir šodien?**

— Patlaban uz noslēgtā līguma pamata līnija, kura mums izmak-

sāja apmēram 97,5 tūkstošus rubļu, nogādāta cehā, kur sākušies montāžas darbi cehā un kooperatīva «Sirius» spēkiem. Katru nedēļu tehniskais personāls galvenā inženiera vadībā seko darbu gaitai. Mūsu konstruktori gatavo piesaistes projektu. Vēlreiz gribu atzīmēt, ka līnija ir nestandarta, vertikāla, kas ir ļoti izdevīgi un neprasa lielas platības.

Par konkrētiem rezultātiem runāt vēl ir pārāgi, taču domāju, ka jaunā līnija rada labas perspektīvas mūsu rūpnīcai.

Pierakstīja **LOLITA DREIMANE**

RŪPNĪCAS HRONIKA

27. aprīlī sākies uzņēmuma teritorijas tīrīšanas un sakopšanas darbs. Katram rūpnīcas inženier-techniskajam darbiniekam, kalpotājam un dienas maiņas strādniekam jānostrādā labiekārtošanas darbos vismaz vienu dienu. Transportu nodrošinās 12. cehs. Sakopšanas un labiekārtošanas darbus vadīs 12. ceha meistars Andris Orlovskis. Pie viņa var saņemt arī nepieciešamās konsultācijas.

Uz Baltkrieviju komandējumā devušās 6. ceha priekšniecība Galina Mikša un tehnoloģe Daina Greidāne. Pie kolēģiem Polockas rūpnīcā viņas risinās vairākus mūsu rūpnīcu interesējošos tehnoloģiskos jautājumus.

1. bērndarza vadītāja Ilze Sulte no 20. līdz 24. aprīlim atrodas kvalifikācijas paaugstināšanas kursos Rīgā.

17. ceha remontslēdzniekam Nikolajam Dorogojam izteikts rādījums par neatļautu darba kavējumu. Viņam samazināts kārtējais atvaļinājums par vienu dienu.

Apstiprināts to rūpnīcas darbinieku saraksts kuriem, sakarā ar valodu likumu ucvārtāja laikā jānokārto pārbaudījumi valsts valodas zināšanā.

Aizvadītajā nedēļā rūpnīcā notikuši divi nelaimē gadijumi. Viens no tiem — 18. cehā, bet otrs — 2. cehā.

Aukstā laikā un kurināmā trūkuma dēļ temperatūra pazeminā-

jusies ne tikai administrācijas un atsevišķu daļu un iecirkņu telpās. Arvien grūtāk ir noturēt ražošanai labvēlīgu mikroklimatu, piemēram, austuvē.

25. aprīlī Valmieras kultūras namā notiks Tautas vīru kora «Imanta» 40 gadu jubilejas koncerts. So visā republikā un aiz lās robežām pazīstamo kolektīvu apsvēks arī mūsu rūpnīcas administrācijas un arodbiedrības pārstāvji.

Sonedrī Rīgā tiks dibināta darba devēju asociācija. Dibināšanas sapulcē piedalīsies arī mūsu uzņēmuma pārstāvji.

Maijā notiks svētki, kas veltīti 70. gadadienai kopš Pāngaujas pievienošanās Valmierai. Šim notikumam sāks gatavoties arī mūsu rūpnīcā. Tiks izgatavoti stendi, vimpeļi, plīstētā izvietos arī reklamāmas materiāls.

Taupību un vēlreiz taupību! Tas vēlreiz jāatgādina visiem rūpnīcas laudim. Maksas paaugstināšanai par elektroenerģiju tagad seko arī ūdens un kanalizācijas cenu paaugstināšana.

Otrdien pēc operatīvās apspriedes notika rūpnīcas finanšu līdzsaimnieciskās darbības I ceturksņa rezultātu analīze. Informāciju sniedza galvenais grāmatvedis Andrejs Miglenieks. Tuvāk par šo tēmu — vienā no mūsu laikraksta nākamajiem numuriem. Otrdien un trešdien notika cehu darbības rezultātu analīze.

Par grozījumiem Darba likumu kodeksā

2. VIDEJĀS IZPELNAS APREĶINĀŠANA

Svarīgi un būtiski grozījumi izdarīti vidējās izpelnas aprēķināšanas kārtībā (103. pants). Mainīts vidējās izpelnas aprēķināšanas periods atvaļinājuma sākumā un pārējos gadījumos, kad saskaņā ar darba likumiem darbiniekam saglabājama vidējā izpelnā (par komandējuma laiku, izpildot ar obligāto valsts dienestu saistītos pienākumus, pārcelšana ražošanas nepieciešamības dēļ citā darbā, donora pienākumu pildīšana, atlaišanas pabalsts utt.). Līdz šim minētajos gadījumos aprēķina periods bija pēdējē divpadsmit mēneši, tagad, sākot ar 1. aprīli, visos gadījumos vidējā izpelnā aprēķina no izpelnas par pēdējiem diviem mēnešiem. Ņemot vērā, ka sakarā ar pieaugošu inflāciju un ienākumu indeksāciju algas peļņa laikā vairākkārt tikušas paaugstinātas, divpadsmit mēnešu aprēķina periods ītālākajai daļai strādnieku kļuva neizdevīgs un vidējā izpelnā zināca mazāka nekā pašreiz saņemamā alga, bet dažkārt pat mazāka par tagadējo minimālo algu. Ievērojot izteiktos iebildumus un priekšlikumus, tika grozīts aprēķina periods, un jaunajā redakcijā 103. pants skan šādi: «Visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar šo kodeksu saglabājama vidējā izpelnā, tā aprēķināma no izpelnas par pēdējiem diviem kalendārā mēnešiem.

Mēneša vidējo izpelnā par diviem kalendārā mēnešiem nosaka, izpelnas kopsummu dalot ar divi. Ja darbinieks nostrādājis mazāk nekā divus mēnešus, vidējo izpelnā aprēķina par pēdējo kalendārā mēnesi, dalot ar nostrādāto dienu skaitu.»

Paliek negrozīta 103. panta trešā daļa (1991. gada 7. maija redakcijā). Tā nosaka: dienas vidējo izpelnā atvaļinājuma apmaksāšanai aprēķina, mēneša vidējo izpelnā dalot ar 25,4, bet pārējos gadījumos — ar vidējo darba dienu skaitu mēnesī. Saglabājamas izpelnas summu nosaka, dienas vidējo izpelnā reizinot ar dienu skaitu, par kuram darbiniekam izmaksājama vidējā izpelnā, bet atvaļinājuma maksas summu nosaka, dienas vidējo izpelnā reizinot ar atvaļinājuma darba dienu skaitu pēc kalendāra, ieskaitot sestdienas.

Vidējā izpelnā arī turpmāk ieskaitāmi visi darba samaksas veidi, par kuriem izdarīti sociālā nodokļa maksājumi, jo pagādāim nav cita kritērija un diez vai ko citu vispār varēs izdomāt. Ņemot vērā, ka vidējās izpelnas aprēķināšanas kārtību līdz šim galvenokārt regulēja bijušās PSRS likumdošana, kura tagad oficiāli nav vairs spēkā, LBAS ir griezusies LR Augstākajā Padomē ar priekšlikumu apstiprināt noteikumus par vidējās izpelnas aprēķināšanas kārtību (kādu samaksas veidus ieskaitīt izpelnā, ko darīt ar sliktības pabalstu, ar gada un ceturksņa prēmijām, ar

bezdarba atvaļinājuma dienām, kā rīkoties, ja pēdējos divos mēnešos vispār nav izpelnas utt.).

Pagaidām, līdz jaunu noteikumu izstrādāšanai, orientējoties vadīties no līdzšinējās prakses.

DARBA LIGŪMS

Darba attiecības starp darbinieku un darba devēju rodas uz individuāla rakstveida darba līguma pamata. Saskaņā ar kodeksa 16. pantu darba līgumu var noslēgt:

- uz nenoteiktu laiku;
- uz noteiktu laiku;
- uz noteikta darba izpildīšanas laiku.

No šī panta otrā punkta tagad ir izslēgti vārdi «kas nav ilgāks par trim gadiem». Tas nozīmē, ka turpmāk var pieņemt darba darbinieku pēc termiņeta līguma arī uz laiku, kas ilgāks par trim gadiem, piemēram, lai aizvietotu darbinieci viņas grūtniecības, dzemdību un daļēji apmaksāta atvaļinājuma laikā.

Darba līguma termiņu nosaka, pusēm vienojoties darba līguma noslēgšanas laikā. Jauzskata, ka arī turpmāk galvenais darba līgumu veids termiņa ziņā ir darba līgums, kas noslēgts uz nenoteiktu laiku. Pēc vispārēja principa termiņeta darba līguma noslēgšana būtu pieļaujama:

- ja darbam nav pastāvīgs raksturs;
- ja jāaizvieto uz laiku promesošs darbinieks;
- ja darbinieks pats to vēlas.

Jāatgādina, ka termiņeta darba līgums nostāda darbinieku neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar to, kurš strādā uz beztermiņa (pastāvīga) darba līguma pamata, jo, izbeidzoties darba līguma termiņam, darba devējs var atlaipt viņu bez brīdināšanas. Atlaišana šajā gadījumā nav jāsaprot ar ardu organizāciju un nav jāizmaksā atlaišanas pabalsts.

Runājot par termiņiem, ir jāpaskaidro, ka darba likumi neparedz uz noteiktu laiku noslēgt darba līguma pārslēgšanu (parformēšanu) par termiņeta līgumu, kā to cenšas praktizēt daži uzņēmumu vadītāji, uzspiežot saviem pastāvīgajiem darbiniekiem noslēgt tā saucamos kontraktus. Tāda rīcība no darba devēja puses ir nelikumīga, un šādiem piespiedu «kontraktiem» nav juridiska spēka.

Grozījumi ir arī jautājumā par vecumu, ar kādu atļauts pieņemt darbā un noslēgt darba līgumu. Ir grozīts kodeksa 180. pants, nosakot, ka nav atļauts pieņemt pastāvīgā darbā personas, kas jaunākas par 15 gadiem (līdz šim bija 16 gadi). Nepilngadīgo pieņemšana darbā arodbiedrības piekrišana vairs netiek prasīta. To izšķir vienpusīgi darba devējs, protams, ievērojot likumdošana paredzētos ierobežojumus nepilngadīgo darba izmantošanai. Šī paša panta otrajā daļā ir legalizēta līdzšinējā pēdējo gadu prakse par skolēnu iesaistīšanu darbā vasaras brīvlaikā, kā arī mācību periodā. Proti, ir no-

teikts, ka skolu audzēkņus vecumā no 13 gadiem var pieņemt vieglā veselībai un likumbij nekaitīga darba no mācībām brīvajā laikā ar vecāku vai viņu aizvietojošo personu piekrišanu. Saskaņā ar darbiem, kuros aizliegts nodarbināt skolu audzēkņus vecumā līdz 15 gadiem, līdz šai gada 1. jūlijam uzdots apliecināt Ministru Padomei. Ar šim priekšmetu likumā tiks nokārtota skolēnu iesaistīšana darbā atbilstoši viņu un vecāku interesēm.

No kodeksa 19. panta izslēgta trešā daļa, kas paredzēja, ka faktiskā pieļaušana bija darba atzīstama par darba līguma noslēgšanu neatkarīgi no tā, vai pieņemšana darbā ir rakstveidīgā noformētā. Jaunajā redakcijā tiesiskās sekas izrāsa tikai rakstveidā darba līgums, kas noslēgts pirms darba uzsākšanas.

Saglabāti 20. pantā noteiktie ierobežojumi tuvu radnieku darbam vienā darbvietā attiecībā uz kalpotājiem, ja viņi kopējā darbā tieši pakļauti viens otram vai tieši kontrolē viens otru, bet šis ierobežojums attiecas tikai uz valsts un pašvaldību uzņēmumiem, iestādēm un organizācijām. Cita veida uzņēmumos (SIA, paui sabiedrības, individuāļajos uzņēmumos utt.) ierobežojums nav jāpiemēro.

Ar nelielām grozījumiem saglabāts arī pārbaudes laiks, pieņemot darbā (22. pants). Pārbaudes laika noteikšana ir darba devēja tiesības, un darbinieka piekrišana tam nav vajadzīga, kā tas bija agrāk Vienīgais ierobežojums ir tāds, ka pārbaudi nevar noteikt personām, kas jaunākas par 18 gadiem (agrāk šādu ierobežojumu bija seši). Pārbaudes laika maksimālais ilgums ir trīs mēneši. Tas pāgarināms darbinieka pārejošas darba nespējas gadījumā, kā arī citā gadījumā, kad viņš nav bijis darbā atbilstošo iemeslu dēļ. Kodeksa 24. pants saglabā darba devējam tiesības pārbaudes laika robežās atlaipt darbinieku sakarā ar pārbaudes neizturēšanu. Protams, ka atlaišana jābūt motivētai. Tā nav jāsaprot ar arodbiedrības komiteju, un darbiniekam nav jāizmaksā atlaišanas pabalsts. Darbinieks var pārsūdzēt atlaišanu tiesā.

Darbinieka pārcelšana citā pastāvīgā darbā tiek pieļauta tikai ar viņa rakstisku piekrišanu. Rakstveida piekrišana noteikta, lai novērstu vārbutējus strīdus.

Pagaidu pārcelšana citā darbā sakarā ar ražošanas nepieciešamību (27. pants) paliek bez grozījumiem. Pagaidu pārcelšana citā darbā sakarā ar diskvāli (28. pants) pieļauta uz vienu diskvāles laiku. No šī panta tiek izslēgti otrs teikums, kas regulē darba samaksu šādas pārcelšanas gadījumā. Par darba samaksā atbilstoši padarītajam darbam un kopīguma nosacījumiem. Šis pants tiek papildināts ar teikumu — «ja nav iespējams pārcelt citā darbā, diskvāles izmantošanas kārtību nosaka darba kopīgums».

(Turpmāk vēl.)

APBALVOJUMI

Par ilggadēju un nevainojamu darbu apbalvoti ar rūpnīcas Goda rakstu un naudas prēmiju: 2. cehā — saistvielu pagatavotāja RAISA SERGEJEVA, operatore IRENA ZUMENTE, meistara palīgs instruktors MODRIS KRIEVINS; 4. cehā — meistara palīgi LAIMONIS ROSTOKS un JURIS SKUJINS, iekārtotājas RAISA TEROVSKA un DZINTRA VA-

SILJEVA, lētu iekārtotāja JELENA MILTINA, produkcijas pienēmēja LUDMILA VAHTOMINA, audējas ANELIJA BISTRAKOVA un ZIGRIDA PURINA, šķeterētājas DZINTRA RINGE un DACE SERMA; 5. cehā — formētājs PAULIS SKRASTIŅS, kā arī 1. ceha meistars ARNOLDS KĻAVIŅS un 2. ceha transportstrādnieks GRIGORIJS KONZORJANS.

LIELDIENAS TURPINĀS

Cik valstu, tik tradīciju. Pirms nedēļas Lieldienas svētku pasaules literāri un katoļi 200 tūkstošos tīcīgo un tūristu pulcējās Svētā Pētera laukumā Romā, lai saņemtu pāvesta svētību. Sosvēdītiem atzīmēs pareizticīgie visā pasaulē Lieldienu svētkus. Visām tautām un valstīm Lieldienu svētku tradicionālais simbols ir krāsotās olas.

Bērniem Lieldienu olas parasti atnes zaķītis. Līdz XI gadsimtam tā konkurenti bija gailis, stārķis, lapsa, dzeguze. Tomēr uzvarēja zaķis, jo tas ir auglīgāks nekā citi un pavasaros tam pirmajam atskrien pēcnācīji. Tāpēc zaķīši arī kļuvis par pavasara simboliem.

Alekseja Kozņecā foto

SARKANAIS KRUSTS DARBOJAS

Stāsta Vaira Kovaljevska, Sarkanā krusta pirmorganizācijas priekšsēdētāja:

— 1992. gada 8. maijs ir Vispasaules Sarkanā krusta un pusmēneša diena. Tā šogad noritēs ar devīzi «Visi kopā pret stihiskām nelaimēm!». Šī diena ir tieši saistīta ar tiem, kas iekļāvušies donoru kustībā. Donori ir daudzu cilvēku dzīvību glābēji. Viņu asinis sevišķi nepieciešamas tiem, kuriem vajadzīga ilgstoša un sarežģīta ārstēšanās. Jo vairāk aktīvo donoru, jo vairāk izglābto dzīvību.

Arī mūsu rūpnīcā ir ne mazums donoru. Apmēram 350 cilvēku piedalās donoru dienās, kas sistemātiski tiek organizētas Valmierā.

Tāpat kā agrāk, Sarkanā krusta organizācijas darbība ir saistīta ar zēlsirdību un palīdzības sniegšanu tiem, kam tā nepieciešama. Šī kustība pēdēja laikā arvien paplašinās. Lielu palīdzību saņemam no aizrobežu valstu Sarkanā krusta organizācijām. Tā rajonā tika saņemtas humānas palīdzības kravas ar bērnu drēbēm, pārtikas produktiem, pieaugušo apģērbiem no Somijas un Zviedrijas, palīdzība tika sniegta daudz bērnu ģimenēm, vīentūliem veciem un slimiem cilvēkiem. Maijā plānots atvērt veikalu Georga Apina ielā 12. Tās apkalpos Sarkanā krusta rajona organizācijas biedrus. Viņi varēs iegādāties somu sadzīves

techniku, citas preces. Tīks organizēta bērnu drēbju iepirkšana, pārdošana un apmaiņa. Sarkanā krusta organizācijas biedriem paredzētas speciālas kartītes, ko varēs saņemt jau ar 27. aprīli pēc 10 rubļu samaksas.

Bez tam grību griezumā pie vieniem tiem, kuriem šodien patīstām ir nepieciešama palīdzība: piesakīties pie mūsu aktīvistiem cehos, kuri uzskatīs daudz bērnu ģimenēm un citās personās, kuriem nepieciešama palīdzība Būsim zēlsirdīgi un uzmanīgi viens pret otru!

P.S. Turpmākajos laikraksta numuros publicēsim Nolikuma par donoru apbalvojumiem un priekšrocībām.

Līdzjūtība

Izsakām dziļu līdzjūtību Tamārai Sedānovej sakarā ar viņa nāvi. Šķēterētavas I. maiņa

Par izdevumu atbild H. HERCBERGS